

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЬОНОВИРОБНИЦТВА

Н.І. Кравчук, к. е. н.

Житомирський національний агроєкологічний університет

Розглядаються проблеми конкурентоспроможності продукції льонарства в умовах трансформації сільськогосподарського товаровиробництва та чинники, що впливають на її рівень.

Постановка проблеми. Важливого значення в умовах формування повноцінного ринку набуває проблема забезпечення виробництва конкурентоспроможної продукції. Особливо це стосується галузі льонарства, оскільки саме від неї залежить ефективне функціонування сільськогосподарських підприємств Полісся, текстильної та легкої промисловості, а також забезпечення потреб населення у високоякісних виробах з льону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання конкурентоспроможності відображені в роботах В. Андрійчука, М. Маліка, П. Саблука О. Шпичака, однак питання конкурентоспроможності продукції льонарства залишається недостатньо вивченим та потребує окремого наукового дослідження.

Метою дослідження є розробка та обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо підвищення рівня конкурентоспроможності льонопродукції.

Виклад основного матеріалу. З-поміж інших областей Житомирська посідає одне з провідних місць у льоновиробництві. В ній зосереджено 27,5% всіх посівних площ льону-довгунця та 30% валових зборів культури [3, с. 59]. Однак внаслідок деструктивних процесів в аграрному секторі спостерігається згортання льоновиробництва (табл.).

Таблиця. Економічна ефективність виробництва льонопродукції в Житомирській області

Показник	Рік						
	1999	2000	2001	2002	2004	2006	2008
Зібрана площа, тис. га	6,1	3,5	4,4	6,2	6,8	6,3	2,2
Урожайність, ц/га:							
насіння	1,5	2,5	3,3	3,2	2,6	2,3	3,7
соломки	10,3	16,0	26,7	21,2	11,7	11,7	21,8
трести	6,6	11,7	20,9	15,6	9,0	10,3	5,5
Валовий збір, тис.т:							
насіння	0,9	0,9	1,5	2,0	1,8	1,4	0,7
соломки	6,3	5,6	11,7	13,1	7,9	7,4	4,9
трести	4,0	4,1	9,2	9,7	6,1	6,4	1,2
Сортономер трести	0,6	0,7	0,85	0,8	0,75	0,65	0,65
Собівартість 1 ц, грн:							
насіння	155,2	101,2	91,31	89,94	100,09	138,9	263,1
трести	77,26	48,09	38,06	43,77	41,63	53,39	52,78
Середня ціна реалізації 1 ц, грн:							
насіння	97,36	142,2	141,70	129,68	144,55	142,4	352,46
трести	13,26	27,94	42,94	37,32	21,86	31,19	164,37
Прибуток на 1 га посіву, грн	-430,8	-208,1	+122,5	-31,7	-124	-107,6	-113,2
Рівень рентабельності, %:							
насіння	-37,3	+40,5	+55,2	+44,2	+44,4	+2,5	-13,7
трести	-82,8	-41,9	+12,8	-14,7	-47,5	-41,6	-41,6
Рентабельність продажу, %:							
насіння	-59,4	+28,8	+35,6	+30,6	+30,8	+2,5	-16,0
трести	-482,5	-72,1	+11,4	-17,3	-90,4	-71,2	-77,4

Джерело: розраховано за даними [2].

Середньорічне зниження валових зборів льонотрести з 1990 р. по 2008 р. становить 6,64 тис. т, її урожайності – 1 ц/га. В процесі дослідження встановлено, що через високі ціни на матеріальні та енергетичні ресурси спостерігається чітка тенденція росту собівартості льонопродукції, а в деякі роки – перевищення її рівня над цінами реалізації. Так, у 1999 р. ціна реалізації льонотрести становила лише 17,2% від рівня собівартості, у 2008 р. – 62,4%. В результаті дослідження виявлено, що рівень збитковості галузі сягнув -80% у 1999 р., коли якість та ціна реалізації продукції були найнижчими за досліджуваний період. Значною мірою реалізаційна ціна залежить від сортономеру трести. Найвищий її рівень спостерігається у 2001 р. – 0,85, що дозволило досягти 16,3% рівня рентабельності галузі в цілому. Серед інших причин кризового стану льоносіючих підприємств є незадовільне матеріально-технічне забезпечення та недостатній розвиток насінництва.

Висновки. В Житомирській області, яка є традиційною зоною льонарства, галузь в цілому залишається нерентабельною внаслідок збиткового виробництва льонотрести. Встановлено, що ефективність виробництва льонопродукції значною мірою залежить від якості,

собівартості та ціни реалізації. Основними шляхами підвищення рівня конкурентоспроможності льнопродукції є пошук ефективних форм взаємодії й удосконалення організаційно-економічних зв'язків між підприємствами суміжних галузей, що дозволить знизити собівартість та збільшити темпи виробництва льнопродукції.

Список використаних джерел

1. Зведений річний звіт сільськогосподарських підприємств Житомирської області за 2008 р. / Гол. упр. сіл. господарства і продовольства Житомир. обл. – Житомир, 2009. – 26 с.

2. Ткачук В.І. Формування конкурентоспроможності продукції льонарства: моног./ В.І. Ткачук, Н.І. Кравчук. – К.: Фенікс, 2008. – 193 с.